

Exam. Code : 216701
Subject Code : 6123

M.A. (Political Science) Ist Semester
INTERNATIONAL POLITICS

Paper—II

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—80

Note :— There are **TWO** sections of this paper. Section A consists of **10** short answer type questions, and you have to attempt **SIX** questions carrying **4** marks each. Section B carries **EIGHT** Long answer questions of **14** marks each, out of which **A** are to be done as per instructions given under section B.

SECTION—A

Note :— Attempt any **SIX** questions out of **TEN**. The answer should be in about **250** words each. Each question carries **4** marks.

1. What is the meaning of International Politics ? 4
2. Explain briefly the scope of International Politics. 4
3. Define Non State Actors. 4
4. Explain major features of Idealism. 4
5. Two major differences between Idealism and Realism. 4
6. What do you mean by international 'System' ? 4
7. How Geographical factors are instrumental in making the power of nations ? 4
8. What is the difference between Disarmament and Arms Control ? 4

9. Examine cultural dimensions of Neo-Colonialism. 4
 10. What is Bi-Polarity? 4

SECTION—B

Note :— Attempt **FOUR** questions in total, selecting **ONE** from each Unit. Each question should be answered in up to **1000** words. Each question carries **14** marks.

UNIT—I

1. What is the nature of international politics in reference of emerging trends? 14

OR

2. Examine role of supra-national Actors in International Politics. 14

UNIT—II

3. Critically examine 'Idealism' in international Politics. 14

OR

4. Explain Marxian approach to study international Politics. 14

UNIT—III

5. Compare and contrast the two systems of management of power : Balance of Power and Collective Security System. 7+7

OR

6. What is North-South Dialogue? What are its issues? 14

UNIT—IV

7. Examine role of regionalism in International Politics. 14

OR

8. Explain the emergence of Geo-political Post Soviet region of Central Asia. 14

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਪੇਪਰ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਦਸ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਅ ਦੇ ਦੀਰਘ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 4 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

ਨੋਟ : ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਨੰਬਰ ਹਨ।

1. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। 4
2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ (Scope) ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 4
3. ਗੈਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਕਟਰਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 4
4. ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 4
5. ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਖਾਸ ਮਤਭੇਦਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 4
6. 'ਪ੍ਰਬੰਧ' (System) ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4
7. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? 4
8. 'ਨਿਸ਼ਸ਼ਤਰੀਕਰਣ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਾਸਤਰ ਨਿਯੰਤਰਣ' ਵਿੱਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ? 4
9. ਨਵ-ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ। 4
10. ਦੋ-ਧਰੁਵੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ ? 4

ਭਾਗ-ਅ

ਨੋਟ : ਕੁਲ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਨੰਬਰ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਕੋਈ 1000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਵੇ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। ਉਭਰਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਦਲਾਅ ਆਏ ਹਨ ? 14

ਜਾਂ

2. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰਾ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ? 14

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 14

ਜਾਂ

4. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸ਼ਕਤੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ : ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸਾਮੂਹਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ। 7+7

ਜਾਂ

6. ਉੱਤਰ-ਦੱਖਣੀ ਦਵੰਦ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਕੀ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ?

14

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤਰਵਾਦ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 14

ਜਾਂ

8. ਉੱਤਰ ਸੋਵੀਅਤ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 14